
P r i k a z i i o s v r t i

Trilogija Marijana Ivana Čaglja

Svaka umjetnost na sebi svojstven način izražava Božju beskrajnu ljepotu (tako nam o umjetnosti govori II. vatikanski sabor). Svakako da i pisana riječ jest dio lijepog umijeća, a ako se ona bavi ljudskom i Božjom ljepotom, istinom i dobrotom, onda je to doista izraz svete umjetnosti. Umjetnosti u kojoj čovjek traga za Bogom i prenosi nešto od Njegove beskrajne ljepote u naše ograničene vidike.

Na tragu ovih riječi pronalazimo i Marijana Ivana Čaglja. On osjeća, živi i stvara ljepotu, koja teži u svojoj dubini prema svjetlu (suncu) istine, toplini ljubavi i dobrote. Marijan, ljepotom vlastita izričaja svjedoči istinu i dobrotu, Božju i ljudsku podjednako. U konačnici, opredijeljen križem krštenja i milošću svećeništva, ostaje vječni ljubitelj i duboki štovatelj križa našega spasenja, te Njemu koji je visio na križu daruje svoje pjesme i himne - cijeli život.

Marijan Ivan Čagalj rođen je 1938., godine u Medovu Docu. Do sada su mu najznačajnije knjige: *Pili smo materinsko mlijeko*, tiskana u dva navrata, 1967. u Blatu na Cetini i 2000. godine u Splitu, *Sunčani konji* i *Sunčeva ruža*, obje izišle u Splitu 2003. godine (iscrpnija biografija nalazi se u knjizi *Pili smo materinsko mlijeko*, Split, 2003.).

Marijan se bavi ne samo pisanom riječi, nego i crtežom, grafikom, slikanjem i oslikavanjem, a prepoznatljiva je njegova ruka i rukopis i u kamenu još od najranijeg djetinjstva.

Marijan stvara dušom i srcem, želeći na taj način pridonijeti boljem čovjeku i svijetu u kojem živimo.

Marijan ne daje ništa što nije duboko u sebi proživio, što ga nije osobno proželo i dotaklo. Ovo što nam je dao u svoje tri najznačajnije knjige, doista je krasnoslov arhaične hrvatske riječi i odrednica modernog duhovnog izraza. Njegov stil je prepoznatljiv, izričaj osoban

i iskren, pjesme su mu skladne, ponekad nedorečenih misli, ali uvijek tople i ugodne umu i srcu. Tematski, njegovi su radovi ukorijenjeni u kršćansku kulturu života, ljubavi, svjetla i topline, srca i sunca. Njegove misli lete siromasima, bolesnima, patnicima, čovjeku izgubljenom negdje na kolodvorima današnjice. Poruka, pitanje, riječ bez završetka otvara kod Marijana uvijek novi pogled, vedriju stranu u ovoj našoj svakidašnjoj borbi i patnji. Marijanov jezik je snažan i izražajan. Njegove riječi dotiču dubinu srca i misli. On kao da je uskladio svoj izričaj sa zvucima medovačkog zvona, jer u srcu budi radost i tugu, nostalgična raspoloženja i paradoksalnost patnje, pritisnutost križem i prožetost nadom te ljubavlju koja otvara nove perspektive našem svakidašnjem življenju.

Marijan duboko proživljava svaki trenutak svojega djetinjstva, koje je proveo u kraju bez vode. Tu pronalazimo intimne trenutke sučeljavanja s osobnom boli. Smrt oca, majke, brata, duboka je brazda boli u Marijanovu osjetljivom srcu. Smrt je Marijanu uvijek prerano otimala najdraže i najmilije. Dovoljno je pogledati pjesmu *Relikvija*, posvećenu pok. bratu Anti. Nije samo smrt otimala iz kraja bez vode ljude, nego i tuđina: U tuđinama zauvijek.

Usprkos ovakvim uspomenama ili baš zbog njih Marijan se uvijek vraća u rodni kraj, tako pjeva:

Ide prema meni val paklene plime

Tko me to uvijek vraća

U anđeosko selo djetinjstva.

(Plime)

Pjesme religiozne tematike prožete su općeljudskim porukama i poukama, ali zadržavaju sve elemente suvremenoga slobodnog poetskog izričaja. Poruke su to solidarnosti, ljubavi, tolerancije i upućenosti na onoga drugoga do nas. Tako u "Veroniki" kaže:

Veronika je svaka kršćanska majka

i svaka pobožna žena-koja pruža

svoje ruke prema Isusu koji pati

krvari u bližnjemu...

Nije li ovo sveljudski krik i poziv na prepoznavanje Veronike, neznane i pobožne žene i kršćanske majke, danas i uvijek na svim križnim putovima ljudskih generacija!?

Nije li ovo istovremeno i općeljudski poziv na humaniji odnos prema čovjeku koji krvari (tko zna zbog čega) u našem susjedstvu, jer je on naš brat, naša sestra!?! Jer:

*Veroniku nisu izmislili kršćanski sveci,
Nju su oni zamislili na Isusovu
Križnom putu.*

Jer: Veronika nije samo jedna.

(Sunčani konji, Veronika).

Marijan je zadivljen nebom, mjesecom, rijekom, morem i svemirom (*Palo je plavo veče, Mjesec i Cetina, Vini se nebesima, Igle u galaksijama*).

Marijanova poezija prožeta je u konačnici doživljajem svijeta, čovjeka i Boga koji ga vidi i na najskrovitijim mjestima.

On Mu šalje molitve i svoje nemire. On čeka Njegove ispružene ruke i u svojem čovjеству prepoznaje Njegovu sliku - u svojoj duši svu moć Njegove blizine.

On mu dariva svoj proljetni plač, proljeća koja ga mirisima bude i zbunjuju. Tako moli u strahu pred nepoznatom budućnošću:

Ispruži krvave svoje ruke Rabi

daruj mu hrabrosti

za sve daljine

(nepojmljive)

(Ispruži svoje ruke Rabi).

Koristit će nam (i već su mnogo puta koristili) Marijanovi prigodni recitali (njih 26) koji su kao osunčane latice ruža sabrani u *Sunčevoj ruži*. Njegove pjesme su nas obogatile i obogaćuju nas svojom dubinom i porukom, onom kršćanskom i općeljudskom.

Njegovi recitali i pjesme svjedoče o vjerniku, svećeniku i nadasve čovjeku koji je prožet vjerom, nadom i ljubavlju do kraja prema Bogu, prema svojem hrvatskom narodu i prema Crkvi.

Čitajući ove riječi, ne možemo a da se ne otvorimo toplini ljubavi i vjere s kojom su prožete do samoga dna.

Isklasati iz svoje nezrelosti, dozrjeti i donijeti rod dobrote, ljepote i istinske opredijeljenosti i zaljubljenosti u Boga i čovjeka, znači da su ove riječi postigle svrhu svojega postojanja. Bogu hvala!

Hvala don Marijanu za svaku izgovorenu i napisanu riječ (ovu objavljenu i mnoge neobjavljene).

Matko Džaja